

הלניניזם - הדרך שהמאורעות הוכיחו את נכונותה

מאת אמיל חביבי

אין זה מקרה כלל, שיום הולדתו המאה של ו. אי. לנין בא בזמן שדפי ביומן מצביעים על התקרבות הסוף של המאה העשרים. שמו של לנין — שייסד את המפלגה הבולשיביקית (בשנת 1903) ואשר עמד בראש המהפכה הסוציאליסטית המוצלחת הראשונה בהיסטוריה — מתקשר עם כל המאורעות המהפכניים של זמננו. חייו, פועלו ומורשתו הטביעו את חותמם המהפכני המיוחד על כל המאורעות הללו.

אנו, הקומוניסטים, רואים בלניניזם את המארכסיזם של תקופתנו. לנין, אשר ניהל מלחמה בלתי-מתפשרת נגד כל סוגי המתקנים שרוקנו את המארכסיזם מיסודותיו המהפכניים, הוא אשר הדגיש: „איננו רואים כלל את התיאוריה של מארכס, כמשהו גמור ואסור בפגיעה, אנו משוכנעים, להיפך, שהיא הניחה רק את אבני-היסוד של אותו מדע, אשר הסוציאליסטים חייבים להניע קדימה בכל הכיוונים, אם אין הם רוצים לפגר אחרי החיים”¹. לנין הצעיד את המארכסיזם עם תהלוכת החיים ובראשה. לכן היו מעשיו לנצחיים, והחיים עצמם, עמם צעד, הוכיחו את נכונותם של עקרונות הלניניזם.

„הנסיון הכולל של הסוציאליזם העולמי, של תנועת הפועלים ושל התנועה לשיחרור לאומי אישר את הערך הבינלאומי של התורה המארכסיסטית-לנינית. נצחון המהפכה הסוציאליסטית בקבוצה של ארצות, היווצרות המערכת הסוציאליסטית העולמית, הישגי תנועת הפועלים בארצות ההון, הופעת פעילותם החברתית-פוליטית העצמאית של עמי הקולוניות ושל העמים התלויים בעבר, גיאות ללא-תקדים במאבק האנטי-אימפריאליסטי — כל אלה מוכיחים את הנכונות ההיסטורית של הלניניזם, הנותן ביטוי לצרכים היסודיים של תקופתנו”².

המפלגות הקומוניסטיות כיום, ובמיוחד בוועידותיהן הבינלאומיות, מקבלות את הדרכתן מתורתו של לנין וממשיכות בפיתוח המארכסיזם לפי צרכי החיים ולמען פתרון הבעיות החדשות, שהתפתחות ההיסטורית מעמידה בדרכן, כגון: שאלות היחסים בין שתי המערכות העולמיות, הסוציאליסטית והקאפיטליסטית; היחסים בין הארצות הסוציאליסטיות

¹ ו. אי. לנין, הפרוגרמה שלנו (1899); כתבים, הוצ' 5, כ' 4, עמ' 184.

² הודעת התייעצות מוסקבה (יוני 1969) לרגל שנת ה-100 להולדתו של ו. אי. לנין; „ערכים” מס' 1, עמ' 67.

לבין עצמן; היחסים בין שלושת הכוחות העיקריים בתנועה המהפכנית של ימינו; שאלות המעבר הממשי מן הסוציאליזם אל הקומוניזם; ושאלות חדשות אחרות. הבעיות החדשות נתעוררו על רקע הישגי הסוציאליזם העצומים בתקופתנו, הפיכת הסוציאליזם משיטה הנהוגה בארץ אחת למערכת עולמית, ההתקדמות הגדולה של תנועת הפועלים ושל הקומוניזם בארצות הקאפיטליסטיות המפותחות, התמוטטות השיטה הקולוניאלית ונטישת דרך ההתפתחות הקאפיטליסטית הקלאסית, המאוסה על העמים, על-ידי מספר ארצות תלויות לשעבר.

כשם שלנין פיתח לפני 50 שנה את הסיסמה המהפכנית הנצחית של מארכס ואנגלס — „פועלי כל הארצות, התאחדו!“ — והעלה את הסיסמה: „הפועלים והעמים המדוכאים של כל הארצות, התאחדו!“, כך עשתה ההתייעצות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרונה, כאשר העלתה את הסיסמה: „עמי כל הארצות הסוציאליסטיות, פרולטרים, כל הכוחות הדמוקרטיים בארצות ההון, עמים משוחררים ומדוכאים — התאחדו במאבק המשותף נגד האימפריאליזם, למען השלום, העצמאות הלאומית, הקידמה החברתית, הדמוקראטיה והסוציאליזם!“³ שהרי אלה הם הכוחות המהפכניים העיקריים בזמננו, אלה הן מטרותיהם, והאחדות הינה דרכם הבטוחה — מאז ימי מארכס ואנגלס — לנצחון על אויביהם ולמען שינוי פני החברה.

הבורגנות הריאקציונית של ימינו חרדה לגורלה

כאשר ניצחה מהפכת אוקטובר, לנין ניבא שהבורגנות איבדה את היוזמה באופן סופי. בתקופה ההיא וגם עכשיו ניסתה ומנסה הבורגנות להחזיר לידיה את היוזמה, אך היא נכשלת, על אף ההצלחות הזמניות, שהיו לה פה ושם.

אך טבעם של המאורעות הוא, שהם לא מדשדשים במקום אחד, והחזרה ההיסטורית לא נעשית באותה רמה. בתקופתנו בולטת תכונה חדשה של הבורגנות הריאקציונית, האימפריאליסטית והיא: נוסף לנסיונותיה החוזרים ונשנים להשיב לעצמה את היוזמה, הולכת ומשתלטת עליה חרדה גוברת לגורלה. פחד זה הופך במידה גוברת לאחד המניעים העיקריים לפעילותה. בעשורים האחרונים לא יכלו עוד הוגי-הדעות של הבורגנות להסתיר את חרדתם להתפתחויות בעתיד. לפני שנים מספר, ערב ראש השנה, לא מצא העתון האמריקאי „ניוזוויק“ במה לברך את קוראיו זולת המשפט מן האוונגליון, אותו הדפיס על שערו: „והמלאך אמר לה: אל תיראי“. וכאשר נשאל רב-אלוף דיין על העתיד, הזכיר שהמלאך אמר ליעקב: „אל תירא“. כאן בישראל הפך הייאוש — „המלחמה הנצחית עם הערבים“ — לשופר, בו תוקעים שליטי ארצנו ללא הרף. פשיטת-הרגל הרעיונית-

³ המיסמך העיקרי: „ערכים“ מס' 1, עמ' 61.

פוליטית אליה הגיעה הבורגנות הישראלית הריאקציונית, הביאה לכך, שהיא קוראת לעם להתלכד סביב רעיון הפחד מן העתיד.

מדוע צריכים אנו לחשוב, שזוהי תופעה ישראלית מיוחדת? האם לא רועדים שליטי דרום-ווייטנאם מעצם הדיבורים על "הווייטנאמיזציה של המלחמה" ועל השארתם לבדם מול זעמו של עמם הגבור?

גרוע יותר הוא מצבה של הבורגנות האימפריאליסטית. כאשר הנשיא הקודם של ארה"ב, ג'ונסון, בעת הכריזו על נטישתו את המירוץ לנשיאות במערכת הבחירות האחרונה, הזיל דמעות, לא היו אלה דמעות של מרירות אישית. הוא ייצג בכך את כל הבורגנות האימפריאליסטית האמריקאית, שנגוזו כל תקוותיה בקשר למלחמתה הטמאה בווייטנאם. הבורגנות הינה עדה להמשך התמוטטות החברה האמריקאית עצמה, אשר במקום "אופקים חדשים" ו"חברת השפע", שהובטחו לה, לא קיבלה דבר זולת המוות בווייטנאם והתפשטות העוני בין השחורים והעמלים. הכלכלנים של ארה"ב מתנבאים, שהאבטלה תקיף אצלם בשנה זו 5.5 מיליון איש.

מצב זה מסביר לנו, מדוע הכריז מנכ"ל משרד האוצר בישראל, בעת שהציג את התקציב החדש (1970/71) בפני העתונאים: "על הציבור לדעת, כי כפי שאין אנו מצפים שמישהו ילחם למעננו, לא חייל אמריקאי ולא אחר, אין אנו צריכים לצפות שמישהו ישלם במקומנו את מחירה של מלחמה זו". כאשר הגרעון בתקציב הנוכחי (1969/70) הגיע ל-1750 מיליון ל"י. כאשר ההוצאות הצבאיות בולעות 25 אחוזים מכלל התוצר הלאומי, כאשר הגרעון המסחרי הגיע ל-900 מיליון דולר וחובות החוץ של המדינה עלו ל-2150 מיליון דולר — מוצא "הטובע" הישראלי, ש"מצילו" האמריקאי — בקריקטורה שפורסמה ב"הארץ" — טובע גם הוא במלחמותיו ובגרעונותיו. וכיצד לא תרגיש הבורגנות האימפריאליסטית הצרפתית בחרדה מן העתיד לאחר השביתות של מאי-יוני 1968, אשר בהן השתתפו קרוב לעשרה מיליון איש, ואשר חיסלו באופן סופי את היציבות, שהמשטר הגוליסטי ניסה להפגין? או באיטליה, אשר בה, בשביתות של חודש פברואר בשנה שעברה השתתפו יותר מ-12 מיליון איש? או ביאפן, בה השתתפו כ-14 מיליון איש בשביתות ובהפגנות של "התקפת האביב" בשנת 1969, ובה עלה ייצוגה של המפלגה הקומוניסטית מ-4 ל-14 מנדטים? המאבק המעמדי לא נחלש, אלא התרחב והעמיק, בדיוק כפי שניבא הלניניזם. במשך השנים 1960—1968 השתתפו יותר מ-300 מיליון איש בתנועת השביתות בארצות הקאפיטליסטיות המפותחות, לעומת 150 מיליון שובתים ב-14 השנים שקדמו. המערכות המעמדיות מתמזגות יותר ויותר במערכות הפוליטיות נגד המלחמות האימפריאליסטיות ולמען שינוי פני החברה.

והמאורעות מוכיחים בהחלט את נכונות הערכותיו של לנין. בנתחו את מהלך המערכות המעמדיות בארצות הקאפיטליסטיות הוא הדגיש, שהניגודים המעמדיים הולכים ומחריפים, ולכן משברים פוליטיים נוצרים ומתפרצים "פתאום" כתוצאה ממניעים רחוקים מאוד זה מזה. הוא אמר:

...כאשר אכן קיימים תנאים אובייקטיביים למשבר פוליטי עמוק, הרי לסיכסוכים הזעירים והנראים כרחוקים ביותר ממוקד המהפכה האמיתית עשוייה להיות משמעות רצינית ביותר כעילה, כטיפה הגודשת את הסאה, כראשיתו של מהפך בהלך-הרוח וכולי" ("על הערכת הרגע הנוכחי", 1908). כלום הפיכת המאבק נגד הקומוניזם ונגד ברה"מ לאחד הדגלים הפוליטיים והרעיוניים של הבורגנות הריאקציונית איננה ביטוי חריף לחרדתה מגורלה המר?

הסוציאליזם רוכש את אהדת העמים בדוגמה המזהירה שהוא נותן להם: בהישגים שהוא נותן להמוני הפועלים ולעמים הכמהים לחירות ולקידמה. ומה הם ההישגים שהבורגנות הריאקציונית יכולה להעניק לעמים שלה? על-כן לא נותרה לה דרך אידיאולוגית ופוליטית זולת המאבק נגד הקומוניזם וברה"מ.

חלליות רבות כבר חגו סביב כדור-הארץ מאז פתחו מארכס ואנגלס בשנת 1848 את המניפסט הקומוניסטי במשפטים המפורסמים:

"רוח בלהות מהלך על-פני אירופה — רוח הבלהות של הקומוניזם וכל המעצמות של אירופה הישנה חברו יחדיו למלחמת מצווה עד חורמה בריח-הבלהות הזה — האפיפיור והצאר, מטרניך וגיזו, רדיקאלים צרפתיים ושוטרים גרמניים.

"אי מפלגת אופוזיציה, אשר מתנגדיה השליטים לא הלעיזו עליה, כי קומוניסטית היא; אי מפלגת אופוזיציה שלא חזרה והטיחה, כלפי אנשי-אופוזיציה מתקדמים ממנה וכן כלפי מתנגדיה הריאקציוניים, את ההאשמה המכתימה בקומוניזם?"

כבר באותו זמן ראו שני מייסדיו של הסוציאליזם המדעי בראייתם החדה, שהפחד הזה מן הקומוניזם הוא סימן להכרת כוחות העולם הישן בקיום הקומוניזם וביציבותו.

פחד זה כעת גדל. היום פחדה של הריאקציה מן הקומוניזם איננו עוד פחד בעלמא מפני קיום הקומוניזם, אלא ביטוי לחרדתה להמשך קיומה היא.

תורת המאבק נגד הקומוניזם וברה"מ היא בימינו תורת פשיטת-הרגל הפוליטית והאידיאולוגית של הריאקציה. הקומוניזם וברה"מ אינם עוד דברים שהריאקציה בכל מקום יכולה לנפנף בהם כ"דחליל" בפני העמים. כינון יחסי ידידות ושיתוף פעולה הדדיים עם ברה"מ הפך בקרב רוב עמי אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית להוכחה לנאמנות מנהיגי עמים אלה לעמיהם ולארצותיהם והוכחה לעצמאות מדיניותם האנטי-אימפריאליסטית. אנו, באזור זה של העולם, כאשר אנו שומעים את ראש-הממשלה המהפכנית בסודאן, ג'עפר אל-נומירי, בתום ביקורו בשנה שעברה בברה"מ, אומר:

"ללא ברה"מ היה העולם היום עולם אחר. שמו של לנין קשור קשר הדוק במאבקם של כל העמים המדוכאים והפך להיות גם דגלנו. העם הסודאני רוכש הערכה בלתי-מוגבלת לברה"מ, הערכה זו נובעת מאמונתנו

העמוקה בתפקיד האנושי של ברה"מ למען העמים המדוכאים. העם הסובייטי מגשים בנאמנות ובעיקביות את מצוותיו של לנין הגדול...
אנו מרגישים בשינוי המצב בקרב העמים הערביים ובעולם כולו. מאבקנו למען יכירו עמינו את ברה"מ ואת עקרונותיו של לנין הגדול — את המארכסיזם-לניניזם — לא היה השוא.
אנו מבינים בהחלט את רגשות הפחד מן העתיד המשתלטים בימינו על הבורגנות וכל הריאקציונרים בארצנו ובכל חלקי העולם.
אנו רואים בבהירות, כיצד מוגשמים בחיים, ותמיד מנצחים עקרונות הלניניזם—המארכסיזם של תקופתנו.

שיטות אויבי המארכסיזם-לניניזם להרחקת המהפכנים ממנו

אנו עדים לכך, שאויבי המארכסיזם-לניניזם משתמשים בשתי שיטות עיקריות, במטרה להרחיק את המהפכנים של זמננו מדרך המארכסיזם-לניניזם:

(א) הם מנסים ל"הוכיח", שההתפתחות בעולם הקאפיטליסטי איננה מתחוללת לפי ההערכות המארכסיסטיות, ובמיוחד בכל הנוגע למאבק המעמדי. הם טוענים, שחריפות המאבק המעמדי נחלשה, ושהוא יפסק עם העלמם של "ההבדלים בין המעמדות" במערכת הקאפיטליסטית של זמננו.
(ב) השיטה השניה היא להוליך שולל את המהפכנים, שאינם יודעים את האמת על המארכסיזם-לניניזם, לתאר להם אותו כתורה קפואה, כביכול, שאבד עליה הכלח, ואשר אינה מסוגלת לפתור את הבעיות הצצות במהלך התפתחות ארצותיהם ועמיהם.

במאמר זה ננסה ליטול חלק במערכה הרעיונית המתחוללת, וההכרחית מאד, להדיפת ההתקפה על המארכסיזם-לניניזם, ולהבאת הוכחות לכך, שהמארכסיזם-לניניזם הינו הדרך הבדוקה היחידה למען שינויים המהפכני של פני החברה. ברצונו גם ליטול חלק בהבאת מורשת המארכסיזם-לניניזם, העשירה לאין-ערוך, אל המהפכנים בארצנו ובאזורנו, בהדגישנו, כי אל לו למהפכן נאמן ורציני להתעלם ממורשה זו.

אנו רוצים ליטול חלק בוויכוח המתנהל עם בעלי הגישות הלאומיות והזעיר-בורגניות בקרב מהפכני "העולם השלישי" ותנועות השיחרור הלאומי, אשר מכריזים על רצונם לבנות את הסוציאליזם "בדרך הלאומית" המיוחדת או מתחמקים מן הסוציאליזם המדעי ומנסיונו רב הערך, באומרם — כפי שאומרים זאת במצרים, למשל, — שאצלם "הנסיון קודם לתאוריה". על-ידי כך הם עושים שגיאות, הפותחות את הדרך בפני הריאקציה המקומית והעולמית והאימפריאליזם להתקיף את הישגיהם המהפכניים.

רוצים אנו ליטול חלק בוויכוח המתנהל עם המהפכנים הצעירים בארצנו, וביניהם כאלה המכנים עצמם "שמאל חדש" ואחרים, הנגועים ב"מהפכנות הזעיר-בורגנית, אשר מזכירה את האנארכיזם או לוקחת דברים ממנו", כפי שתאר אותה לנין עצמו, ואשר כדי לחפות על מחלתם זו

מפיצים בארצנו ובארצות אחרות השמצות נגד ברית-המועצות ומדיניותה הבינלאומית.

משמיצי המארכסיזם-לניניזם ואלה החוששים מפניו מנצלים את קשיי ההתפתחות הטבעית, העומדים בדרך התנועה הקומוניסטית הבינלאומית בתקופה האחרונה, ובמיוחד את הפילוגים בתנועה זו, אשר — ביסודו של דבר — פרצו בגלל קבוצת מאו טסה טונג בסין העממית. בכך הם נשענים על אי-ידיעתם של המהפכנים רבים את מאורעות ההיסטוריה החדשה של התנועה המהפכנית, דבר המונע מהם לערוך השוואה נכונה בין מה שהיה ובין ההישגים ההיסטוריים המכריעים של תנועתנו המארכסיסטית-לנינית כיום, אשר קשה היה לתארם לפני 50 שנה ואפילו פחות מזה.

אנו סבורים, שהדרך להוכחת נכונות המארכסיזם-לניניזם והתאמתו לבעיות התנועה המהפכנית של ימינו היא סיכום דרכה של התנועה המהפכנית וההגות המהפכנית במאה השנים האחרונות, אך אין ביכולתנו לעשות זאת במאמר זה. לכן נדון כאן במספר שאלות, כשמטרתנו העיקרית היא — להגיש את הרעיונות הלניניים עצמם אל המהפכנים אצלנו, כדי שכולנו נבין עד כמה מפסידים המהפכנים, אם הם זונחים את המורשה הלנינית או מתעלמים ממנה.

אין ספק, שהוועד המרכזי של מקב"מ, בפרסמו לאחרונה את ראשי-הפרקים לרגל יובל זה הגיש שירות רב-חשיבות לכל המהפכנים בני-זמננו. בראשי-פרקים אלה כלול סיכום תולדות התנועה המהפכנית בימינו, אשר מטרתו היתה להראות, שהנסיון המהפכני המוצלח ועובדות החיים עצמן — מאז המהפכה הסוציאליסטית הגדולה, שהונהגה על-ידי מפלגת לנין ורעיונותיו, ועד ימינו הסוערים — מוכיחים את נכונות הלניניזם. הם מוכיחים, שמעמד הפועלים וכל העמים הדורשים את שינוי פני העולם ואת בניין הסוציאליזם יכולים להשען עליו ביציבות במימוש תקוותיהם הנשגבות. כאשר אנו מדברים על ההתקפה הריאקציונית אין אנו מתעלמים מן השיטה, בה נוקטים אלה, המנסים לרוקן את המארכסיזם-לניניזם מתוכנו בעיקר בימינו. סוציאליסטים ימניים רבים, בהתקפתם נגדו, מנסים "להוכיח", שהסוציאליזם לא נבנה עדיין באף מקום בעולם. זוהי שיטתם של הבוגדים במארכסיזם-לניניזם, מסנה ומיקונים בארצנו ועד לארנסט פישר באוסטריה ואחרים, אשר עלו על הסוציאליסטים הימניים פושטי-הרגל, בנסיונם "להוכיח" שהמשטר הסוציאליסטי בברה"מ ושאר הארצות הסוציאליסטיות איננו משטר סוציאליסטי, שהוא לא הגשים את שלטון מעמד הפועלים, אלא את שלטון "המנגנון הבירוקראטי", ועוד "פירושים", שאינם מוסיפים דבר לעמדות הטרופקיסטים הישנות והמובסות.

שיטה זו הינה אותה שיטה של הסוציאליסטים הימניים פושטי-הרגל, אשר נקטו בה מאז נצחון מהפכת אוקטובר הגדולה ב-1917, מאז התבצרותה והצלחתה. והם לא הפסיקו להשתמש בה, במטרה לטשטש את עובדת זמננו הגדולה, העובדה, שהסוציאליזם הצליח רק בדרך המארכסיזם-לניניזם,

שלטון מעמד הפועלים והדיקטטורה של הפרולטריון. באותו זמן נכשלה בניית הסוציאליזם בדרכם הם — דרך ההתפשרות המעמדית עם בעלי-ההון, עם הדיקטטורה הבורגנית, בשם "הדמוקרטיה", דרך הפחד מפני השינוי המהפכני ושיתוף-הפעולה עם האימפריאליזם בשדידת עמי הקולוניות. מוכיחה זאת "הגשמת" הסוציאליזם בכל ארץ בה הגיעו הסוציאליסטים הימניים לשלטון — בבריטניה, במערב-אירופה או בכל מקום אחר בעולם.

זוכרים אנו עדיין את הבטחת גולדה מאיר בשנות החמישים, להגשים את "הסוציאליזם בימינו". אך מה קורה לנגד עינינו, כאשר אנו מתחילים את שנות השבעים? צימצום רב יותר בהשפעת המפלגות הפועליות בשלטונם והתגברות מתמדת בהשפעת המפלגות הבורגניות, הריאקציוניות ביותר והאויבות הגדולות ביותר של פועלי ישראל.

ירידת מפלגות הפועלים הסוציאליסטיות הימניות מן השלטון במספר ארצות סקנדינביות, התנכלות מפלגת העבודה השלטת בבריטניה לחירותו של עם רודזיה, תולדות הסוציאליסטים הצרפתיים בנסיונם לדכא את ההתקוממות של העם באלג'יריה ושל עמים אחרים של הקולוניות הצרפתיות, והפיכת המפלגות הסוציאליסטיות הימניות בארצות כמו אינדונזיה והודו לאחת המשענות העיקריות של הריאקציה המקומית והאימפריאליזם — כל אלה עובדות היסטוריות, המטילות אשמה על אויבי המארכסיזם-לניניזם, ואינן מאפשרות לאויבי ברה"מ להעלים את פשיטת-הרגל המוחלטת שלהם. הסוציאליזם ניצח, התקדם, התגבר והגיש את פריו לעמים בשליש מכדור-הארץ אך ורק בדרך המארכסיזם-לניניזם. דגלי הסוציאליזם המנצח, המונפים בשמי 14 ארצות בארופה, אסיה ואמריקה הלטינית; קבלת הרעיונות הסוציאליסטיים על-ידי רבים מן העמים המשתחררים; הליכת מספר ארצות באפריקה ואסיה בדרך הלא-קאפיטליסטית; תמיכת מיליון פועלים בקומוניזם בארצות הקאפיטליסטיות המפותחות — כל אלה הוכחות-חיים הן לנכונות דרך המארכסיזם-לניניזם למען שינויים המהפכני של פני החברה.

הקשיים הפנימיים בתנועתנו אינם שוללים את הלניניזם, אלא מוכיחים אותו

אמרנו, שתוקפי המארכסיזם-לניניזם ואלה הפוחדים מפניו מנצלים את הקשיים הטבעיים בתוך התנועה הקומוניסטית הבינלאומית בתקופה האחרונה, ובמיוחד את הפילוגים בתוך התנועה.

אין זה המקום לדון במפורט בסיבות קשיים ופילוגים אלה. אך יש להדגיש, שאלה אינם שוללים את העקרונות הלניניים, אלא מוכיחים אותם, ומדבר זה מנסים מתנגדי המארכסיזם-לניניזם להתעלם.

אין ספק, שהוועד המרכזי של מקב"מ עשה טוב, כאשר הבהיר ענין זה בראשי-הפרקים ליובל לנין. הוא הדגיש, שלנין תמיד "שם ללעג את

האנשים המצפים מהיום למחר להופעתה של איזושהי חברה אידיאלית בצורה מוכנה, של חברה החופשית מניגודים ומקשיים. הסוציאליזם — משטר חדש מבחינה איכותית, השונה מעיקרו מחברות המנצלים. בו-בזמן הוא שלב ראשון של התצורה הקומוניסטית, הבאה לאחר הקאפיטליזם, ולכן נושאת על עצמה עדיין את, בהרות הלידה 'שלה'".⁴

כעת זה ברור, שהקנאות הלאומית והלאומנות הבורגנית הן "בהרות הלידה", אותן מורישה החברה הקאפיטליסטית לחברה החדשה. נסיונו בשנים האחרונות מראה, כיצד מבין האימפריאליזם עובדה זו ומנצלה עד הסוף נגד הארצות הסוציאליסטיות.

לנין תמיד הזהיר מפני סכנה זו. והוא גם מצא לנכון להזכיר, כי "ההכרה המילולית באינטרנאציונליזם, ובמעשה, במכלול התעמולה, ההסברה והפעילות הממשית המרתו בלאומנות הקרתנית ובפאציפיזם — הינה תופעה שכיחה ביותר ולא רק בקרב מפלגות האינטרנאציונל השני, אלא גם בקרב אלה, שיצאו מאינטרנאציונל זה, ובמקרים לא מעטים אף בין אלה, המכנות עצמן כיום מפלגות קומוניסטיות".⁵ וכאשר אנו לומדים להכיר את גאוניותו של לנין וראייתו החדה מופיע לנגד עינינו משפט אחר, שבא לאחר האזהרה הנ"ל: "המאבק נגד רע זה ונגד האמונות הקדומות הלאומיות-הזעיר-בורגניות המושרשות עולה ביותר שאת למקום הראשון, ככל שהופכת לאחת מבעיות השעה הדחופות משימת הפיכתה של הדיקטטורה של הפרולטריון, מדיקטטורה בעלת אופי לאומי (ז.א. הקיימת בארץ אחת ואין ביכולתה להכריע במדיניות הכל-עולמית) לדיקטטורה בעלת אופי אינטרנאציונלי (ז.א. לדיקטטורה של הפרולטריון, הקיימת לפחות במספר ארצות מתקדמות והיכולה להיות בעלת השפעה מכרעת על המדיניות העולמית כולה)".⁶

זהו, כפי שאנו רואים "הרע שעולה למקום הראשון" בזמננו ואשר נגדו מתלכדות הארצות הסוציאליסטיות וכל התנועה הקומוניסטית הבינלאומית במטרה להדפו ולשמור ולבצר את אחדותן, כדי שתוכלנה, בדיוק כפי שראה לנין: "להיות בעלת השפעה מכרעת במכלול המדיניות הבינלאומית".

הקומוניסטים הצעירים, שהם תקוות תנועתנו, חייבים להכיר את תולדות תנועתם ונסיונה העשיר, כדי שלא יעמדו מופתעים בפני כל קושי בתוך תנועה זו. האופייני להיסטוריה שלה הוא, שהיא התגברה התפתחה, התחזקה והגיעה אל הפתרונות הנכונים לכל הבעיות שעמדו בפניה תוך התגברותה על הקשיים, הפילוגים והסטיות.

כאשר אנו קוראים מחדש את מאמרו של לנין על "חילוקי הדעות בתנועת

⁴ ראשי-הפרקים של הוועה"מ של מקב"מ לרגל יובל לנין; "ערכים" מס' 5—6, עמ' 30.

⁵ ו. אי. לנין, טיוטה ראשונה של ראשי-הפרקים על הבעיה הלאומית והקולוניאלית, (לקראת הוועידה השנייה של האינטרנאציונל הקומוניסטי); כ' 41, עמ' 165.

⁶ כנ"ל.

הפועלים באירופה" — פורסם בדצמבר 1910, כלומר לפני 60 שנה — לא נשאר דבר שיפתיע אותנו לגבי הבעיות השונות, בהן נתקלת תנועתנו ועליהן היא מתגברת בהצלחה הולכת וגדלה.

לנין, אשר הקפיד על האובייקטיביות במחקריו ועבודותיו, מעולם לא התעלם מכך, שזה גם ענין סובייקטיבי, שהתנועה הקומוניסטית מורכבת מאנשים רגילים, ושהיא נדרשה לשלם בהתמדה את מחיר התרחבותה והצטרפות כוחות חדשים אליה. ובאותו מאמר הוא הזהיר גם את הדורות הבאים וכתב:

„אחת הסיבות העמוקות ביותר להוצרות חילוקי דעות חוזרים לגבי הטאקטיקה — היא מציאות התפתחותה של תנועת הפועלים עצמה. ואם לראות בתנועה זו תנועה מעשית של אנשים רגילים, במקום להעריך אותה על-פי אידיאל פנטסטי כלשהו, מתברר לנו בבירור, שמשרכת „מצטרפים" חדשים והשתתפות חוגים חדשים של המוני העמלים, מתלווים אליהן בהכרח התלבטויות בתחום התאוריה והטאקטיקה וחזרה על שגיאות קודמות וחזרה זמנית אל ההשקפות והשיטות המיושנות וכו'. תנועת הפועלים בכל ארץ מוציאה במחזוריות על חינוך ה„מצטרפים" החדשים מאגרים גדולים או קטנים של אנרגיה, תשומת-לב וזמן."

ובאותו מאמר כתב לנין: „ולבסוף, סיבה חשובה מאד לחילוקי הדעות בין חברי תנועת הפועלים, והיא השינויים הטאקטיים הנקטים ע"י השכבות השליטות בכלל, והבורגנות בפרט. לו היתה הטאקטיקה של הבורגנות בעלת צורה אחת או לפחות מאותו סוג, — היה מעמד הפועלים לומד במהירות להגיב עליה בטאקטיקה בעלת צורה אחידה או מסוג אחד."

האם אין אנו רואים, ששתי סיבות אלה הן אכן שתי הסיבות העיקריות לחילוקי-הדעות בתנועתנו גם היום. דבר זה מוכיח מחדש את נכונות הרעיונות הלניניים ואת הצורך להיות מודרכים על ידיהם. כל שהשתנה בתחום זה הוא, שהן היום משפיעות בעיקר לא רק בזירה הפנימית אלא גם בזירה הבינלאומית. לא היתה עוד תקופה היסטורית, בה תנועתנו כה התפתחה, התרחבה, קיבלה לשורותיה „מצטרפים" חדשים בה כה נתרבו חובותיה והבעיות החדשות שדורשות פתרון, בה קיבלה הטאקטיקה של האויב הבורגני במלחמתו נגדנו צורות כה שונות — כפי שקורה בתקופתנו אנו.

היה עלינו לשלם, ואנו משלמים ללא בהלה, את מחיר ההתרחבות העצומה שהגשימה תנועתנו במחצית השנייה של המאה העשרים. מספר הקומוניסטים המאורגנים בכל רחבי העולם בזמן מהפכת אוקטובר (בשנת 1917) לא עלה על 400 אלף. היום עולה מספרם על 50 מיליון, והם מאורגנים ב-89 מפלגות מארכסיסטיות-לניניות, ולכך יש להוסיף את אלפי המארכסיסטים-לנינסטים, הפועלים בתוך תנועות מהפכניות, במטרה לבנות את הסוציאליזם בארצות רבות באסיה ואפריקה. תנועתנו האדירה, הנמצאת בשלטון ב-14 ארצות סוציאליסטיות, נוחלת

הצלחות נוספות באיחוד שלושת הכוחות העיקריים של התנועה המהפכנית של ימינו ומנהיגה אותם. זוהי הוכחת-החיים שאין להפריכה, שהמארכסיזם-לניניזם הוא דרך המנצחת של העמים אל בניין החברה החדשה, החברה הסוציאליסטית.

כך גם לגבי ההתגברות על הקשיים והעמידה נגד הפילוגים בתוך תנועתנו נשאר עצתו של לנין בכונה גם בימינו אלה:

„לדעתנו, מחייב משבר הסוציאליזם את הסוציאליסטים הרציניים ולו במעט, דווקא להפנות תשומת-לב מוגברת לתיאוריה — בייתר החלטיות לתפוס עמדה מוגדרת ביותר — בייתר חריפות להתנער מהאלמנטים הבלתי-יציבים והבלתי-מהימנים.”⁷

המפלגות הקומוניסטיות לומדות בתנאים החדשים מעצה לנינית זו. העמל הרב, שהשקיעה לאחרונה בהתייעצות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות בתחום זה, ביצרה את אחדות תנועתנו וגרם לבדידותם ההולכת וגוברת של הפלגנים והאלמנטים ההפככים.

מפלגה מהפכנית חייבת להפטר מן המהפכנות הזעיר-בורגנית, ולחנך את העם ברוח האינטרנאציונליזם הפרולטרי

בארצות שהשתחררו והתפתחו לאחרונה פזורה עדיין באופן רחב מאוד הזעיר-בורגנות, לה אופיינית מהפכנות אנארכיסטית והתנהגות הפכפכנית להחריד, לכן דווקא בארצות אלה הכרחי שתקום מפלגה מהפכנית אמיתית.

אחד הדברים החשובים שלנין הסיק מן הנסיון המהפכני הרוסי המוצלח, בספרו המפורסם: „מחלת הילדות של השמאליות בקומוניזם”, היה, כי „הבולשביזם צמח, התעצב והתחשל במאבק רב-שנים נגד המהפכנות הזעיר-בורגנית, אשר מזכירה את האנארכיזם או לוקחת משהו ממנו, אשר בכל דבר שהינו מהותי נסוגה מתנאיו וצרכיו של המאבק המעמדי הפרולטרי שעמד במבחן.”⁸

„המהפכנות הזעיר-בורגנית” מתגלה כעת על כל סכנותיה במזרח-התיכון; בארצות הערביות וגם בישראל. העובדה שמנהיגי סין הנוכחיים אימצו לעצמם את המהפכנות הזעיר-בורגנית, איננה מחלישה סכנה זו, אלא מגבירה.

הסכנה החמורה ביותר מבין סכנותיה של המהפכנות אנארכיסטית זו, מפניה הזהיר לנין, הוא אי-נמנעות כשלונה, דבר המביא את הכוחות המהפכניים לידי ייאוש וגורם להתפוררותם.

וכאשר אנו מדברים על המורשה של לנין יש לציין, שעל המהפכנים,

⁷ ו. אי. לנין, ההרפתקנות המהפכנית (1902); כ' 6, עמ' 379.

⁸ כ' 41, עמ' 14.

בייחוד בתנאי המפלגות והנסיגות, ללמוד את מאבקו העיקש של לנין נגד הטרופצקיסטים ו"שמאליים" ו"אנארכיסטיים" קיצוניים אחרים סביב הסכם ברסט-ליטובסק עם גרמניה בשנת 1918, כלומר בסוף מלחמת-העולם הראשונה.

בתנאים הקשים מאוד ההם של המדינה הסובייטית הצעירה, אשר עוד לא חלפה שנה מאז קומה, תמך לנין בכריתת חוזה שלום עם גרמניה, למרות שהתנאים שהוצעו ע"י האימפריאליסטים הגרמניים היו חמסניים וסחטניים. לנין סבר, שתקופת המנוחה שמעניק הסכם בלתי-הוגן זה הכרחית להגנה על השלטון הסובייטי ולהתחלת בניין הסוציאליזם. ההיסטוריה הוכיחה את חוכמתה וגמישותה של הטאקטיקה הלנינית, אשר הבטיחה את יציבות המשטר הסובייטי. מהפכת נובמבר 1918 בגרמניה, אשר מיגרה את שלטון המונארכיה, הביאה לביטול הסכם זה. הטרופצקיסטים ראו בעמדה זו של לנין בגידה, וקראו להמשך "המלחמה המהפכנית" נגד גרמניה, אפילו אם הדבר יגרום לאובדן המשטר הסובייטי עצמו ברוסיה.

לנין דחה את הסיסמאות המהפכניות הצעקניות, ואת המליצות המהפכניות הריקות על "המלחמה המהפכנית המתמדת". הוא הזהיר את המהפכנים של כל הזמנים: "צריך ללחום נגד הפראזה המהפכנית, עלינו ללחום, מן ההכרח ללחום, כדי שלא יגידו עלינו באחד הימים את האמת המרה: 'הפראזה המהפכנית בדבר המלחמה המהפכנית המיתה את המהפכה'".⁹

לנין חשף את התוצאות הבלתי-נמנעות של "מהפכות" מעין זו: "אם להיות בעלי יומרות להנהגה פוליטית, כי אז צריך לדעת לעצב משימות פוליטיות, והעדר ידיעה זו הופך את "השמאליים" לדרשנים חסרי-אופי של אי-היציבות, שיש לה, באופן אובייקטיבי, מובן אחד בלבד: בתנודותיהם מסייעים "השמאליים" לאימפריאליסטים לגרור את הרפובליקה הסובייטית הרוסית לקרב שהוא מראש בלתי-נוח עבורה, מסייעים לאימפריאליסטים לגרורנו למלכודת".¹⁰

המצב הבינלאומי היום אינו דומה לזה ששרר בעת המהפכה הסוציאליסטית עטורת הנצחון הראשונה בעולם ברוסיה. באותו זמן הסיק לנין, "שלא היה ביכולתם של הבולשביקים להחזיק בשלטון אפילו חודשיים וחצי, אלמלא הנהיגה המפלגה משטר של משמעת ברזל ואלמלא תמך בה מעמד הפועלים תמיכה מוחלטת ונאמנה ביותר" (ראה: "מחלת הילדות של "השמאליות" בקומוניזם"). כלומר: אלמלא היתה קיימת המפלגה החלוצית המהפכנית — מפלגתו של לנין.

משטרים מהפכניים רבים, באסיה ובאפריקה הצליחו להחזיק מעמד

⁹ ו. אי. לנין, על המליצה המהפכנית: כ' 35, עמ' 353.

¹⁰ ו. אי. לנין, על הילדותיות "השמאלית" ועל הזעיר-בורגנות (1918): כ' 36, עמ' 289.

היום, על אף היותם זקוקים למפלגה חלוצית זו, ולמרות שעמדות "שמאליות" הפילו אותם בפח". כל זאת הודות לקיומה של ברה"מ האדירה, שנחלצה להציל אותם ממלכודות האימפריאליזם, והודות לשינוי המתמיד במאזן הכוחות הבינלאומי לטובת הסוציאליזם, אך באותו זמן אנו צריכים לראות כאזהרה את מה שאירע בגאנה ובארצות אחרות.

וכאשר אנו דנים בתפקידה החשוב של המפלגה המארכסיסטית-לנינית במהפכה, עלינו לראות שהשאלה היסודית כאן היא, שבלי מפלגה זו, בלי הנהגתה, לא יוכל מעמד הפועלים לתפוש את שלטון הדיקטטורה של הבורגנות ולהקים תחתיו את הדיקטטורה של מעמד הפועלים, אשר היא עיקר הרעיונות הלניניים, ואשר בה ראה לנין תמיד תנאי להצלחת בניין הסוציאליזם.

כבר ראינו בתנועת הקונטר-מהפכה בצ'כוסלובקיה, כיצד כיוונה הריאקציה את עיקר התקפתה נגד שלטון מעמד הפועלים, נגד התפקיד המנהיג של המפלגה, וניסתה בשם "הדמוקרטיה" להחזיר לארץ את שלטון הבורגנות, את הדיקטטורה הבורגנית.

אין זה המקום לדון בשאלה זו, אך כאשר אנו מדברים על התפקיד החלוצי של המפלגה, עלינו לזכור שאחת ממשימותיה העיקריות ביותר ובעלות החשיבות הרבה ביותר היא טיפוח רוח האינטרנאציונליזם הפרולטרי, וחינוך המוני מעמד הפועלים והעם כולו ברוח זו.

האינטרנאציונליזם הפרולטרי ניצב במרכז הרעיונות של המארכסיזם-לניניזם. ההכרח בו עומד על אותה רמה כמו ההכרח בדיקטטורה של הפרולטריון. לנין ראה בשמירה הקפדנית והעיקבית על עקרונות האינטרנאציונליזם, על אחדות ואחוות העמים והשוויון האמיתי ביניהם מבחן ממשי למהפכן בן ימינו.

כמו-כן הוא ראה באינטרנאציונליזם את הערובה לנצחונות מעמד הפועלים ולשמירתם. הנצחונות ההיסטוריים אותם נחלה תנועת השחרור הלאומי והתגברות השפעת עמי הקלוניות לשעבר על מהלך המאורעות הבינלאומיים — מוכיחים בייתר בהירות, שעקרונות האינטרנאציונליזם הם גם ערובה לנצחון תנועה זו ולשמירת הישגיה.

הודות לעקרונות האינטרנאציונליזם הנעלים מקבלת תנועה זו תמיכה נרחבת וסיוע רב מן העולם הסוציאליסטי ומכלל תנועת הפועלים המהפכנית של זמננו. הסטייה הקלה ביותר מעקרונות אלה, שסוטה תנועה זו בכל מקום שהוא, מנוצלת ע"י האימפריאליזם והריאקציה המקומית, כדי להנחית מהלומה על תנועה זו, לפזר את שורותיה ולבודדה מבעלי-בריתה הטבעיים. מספיק רק לזכור, לדוגמה, כיצד ניצל האימפריאליזם וממשיך לנצל כל עמדה פסולה, בלתי-אינטרנאציונליסטית ובלתי-נכונה, הנקטת ע"י תנועת השיחרור הערבית הלאומית, או חלקים ממנה, לגבי בעיית ישראל במזרח-התיכון, או לגבי בעיית הכורדים, עם כל ההבדלים בין שתי הבעיות.

נסיונה של תנועה זו מוכיח יותר ויותר, שכל עמדה אינטרנאציונליסטית
שלה מחלישה את אויביה ומביאה לקידום מטרותיה הצודקות.

★

מפלגתנו, יחד עם כלל התנועה הקומוניסטית הבילאומית וכל האנושות
המתקדמת חוגגת את יום הולדתו ה-100 של ו. אי. לנין. היא ממשיכה
לצעוד, ואף בייתר התלהבות, בדרך שבחרה לעצמה, כאשר כל מאורעות
תקופתנו אך מוכיחים את נכונותו של הלניניזם, מוכיחים, שאנו יכולים
להשען עליו, בדרכנו להגשמת מטרות המפלגה, מטרות מעמד הפועלים
ומטרותיו האמיתיות של העם.

מפלגתנו — בתנאים שנוצרו בעקבות מלחמת יוני 1967 — נושאת
בכבוד את סיסמאות הלניניזם, שעמדו במבחן העתים: „שלום ללא
סיפוחים“, ו„פועלי כל הארצות והעמים המדוכאים, התאחדו!“. אנו
אומרים: לא עם האימפריאליזם נגד העמים הערביים, אלא יחד עם העמים
הערביים נגד האימפריאליזם — הנה כיצד יובטח עתיד השלום של ישראל.
כפי שנצחה דרכו של לנין בארצות רבות, היא תנצח גם באזורנו. אנו
נמשיך בבניין המפלגה, בחיזוקה ובחינוכה לאור המארכסיזם-לניניזם,
בהיותנו בטוחים בנכונות נבואתו של לנין, שהמפלגה הינה הכוח שיביא
לשינוי פני החברה.

